

ISSN: 3060-4613

MAKTABGACHA
VA MAKTAB
TA'LIMI VAZIRLIGI

O'zbekiston
Milliy Pedagogika
Universiteti

№4(1)
2026

- 13.00.00 Pedagogika fanlari
- 13.00.01 Pedagogika nazariyasi. Pedagogik ta'limotlar tarixi
- 13.00.02 Ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi (sohalar bo'yicha)
- 13.00.03 Maxsus pedagogika
- 13.00.04 Jismoniy tarbiya va sport mashg'ulotlari nazariyasi va metodikasi
- 13.00.05 Kasb-hunar ta'limi nazariyasi va metodikasi
- 13.00.06 Elektron ta'lim nazariyasi va metodikasi (ta'lim sohaları va bosqichlari bo'yicha)
- 13.00.07 Ta'limda menejment
- 13.00.08 Maktabgacha ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi
- 13.00.09 Ijtimoiy pedagogika
- 07.00.00 Tarix fanlari
- 19.00.00 Psixologiya fanlari
- 01.00.00 Fizika-matematika fanlari
- 02.00.00 Kimyo fanlari
- 03.00.00 Biologiya fanlari
- 09.00.00 Falsafa fanlari
- 10.00.00 Filologiya fanlari
- 11.00.00 Geografiya fanlari

M

AKTABGACHA VA AKTAB TA'LIMI

Pedagogika, psixologiya fanlariga ixtisoslashgan ilmiy jurnal

MAKTABGACHA VA MAKTAB TA'LIMI

Elektron nashr. 506 sahifa,
2-aprel, 2026-yil.

BOSH MUHARRIR:

Karimova E'zoza Gapijanovna – O'zbekiston Respublikasi Maktabgacha va maktab ta'limi vaziri

BOSH MUHARRIR O'RINBOSARI:

Ibragimova Gulsanam Ne'matovna – Pedagogika fanlari doktori, professor

TAHRIRIYAT KENGASHI A'ZOLARI

Ibragimov X.I. – pedagogika fanlari doktori, akademik
Shoumarov G'.B. – psixologiya fanlari doktori, akademik
Qirg'izboyev A.K. – Tarix fanlari doktori, professor
Jamoldinova O.R. – pedagogika fanlari doktori, professor
Sharipov Sh.S. – pedagogika fanlari doktori, professor
Shermuhhammadov B.Sh. – pedagogika fanlari doktori, professor
Ma'murov B.B. – pedagogika fanlari doktori, professor
Madraximova F.R. – pedagogika fanlari doktori, professor
Kalonov M.B. – iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Nabiyev D.X. – iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Qo'ldoshev Q. M. – iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Ikramxanova F.I. – filologiya fanlari doktori, professor
Ismagilova F.S. – psixologiya fanlari doktori, professor (Rossiya)
Stoyuxina N.Yu. – psixologiya fanlari nomzodi, dotsent (Rossiya)
Magauova A.S. – pedagogika fanlari doktori, professor (Qozog'iston)
Rejep O'zyurek – psixologiya fanlari doktori, professor (Turkiya)
Woogyu Cha – Koreya milliy ta'lim universiteti rektori (Koreya)
Polonnikov A.A. – psixologiya fanlari nomzodi, dotsent (Belarus)
Mizayeva F. O. – Pedagogika fanlari doktori, dotsent
Baybayeva M.X. – pedagogika fanlari doktori, professor
Muxsiyeva A.T. – pedagogika fanlari doktori, professor
Aliyev B. – falsafa fanlari doktori, professor
Abdullayeva N. Sh. – Pedagogika fanlari doktori (DSc), professor
Doniyorov S. M. – “Yangi O'zbekiston” va “Pravda Vostoka” gazetalari tahririyati DM bosh muharriri, O'zbekiston Respublikasida xizmat ko'rsatgan jurnalist, filologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
G'afurov D. O. – falsafa fanlari doktori (Phd)
Shomurodov R.T. – iqtisodiyot fanlari nomzodi (PhD), dotsent
Mirzayeva F. O. – pedagogika fanlari doktori (DSc), dotsent
Jalilova S.X. – psixologiya fanlari nomzodi (PhD), dotsent
Bafayev M.M. – psixologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Usmonova D.I. – Samarqand iqtisodiyot va servis institute dotsenti
Saifnazarov I. – falsafa fanlari doktori, professor
Nematov Sh.E. – pedagogika fanlari nomzodi (PhD)
Tillashayxova X.A. – psixologiya fanlari nomzodi (PhD), dotsent
Yuldasheva F.I. – pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Yuldasheva D.B. – filologiya fanlari bo'yicha falsafa (PhD) doktori, dotsent
Tangriyev A. T. – Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti kafedra professori
Ashurov R. R. – psixologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Panjiyev M. A. – Qashqadaryo viloyati Maktabgacha va maktab ta'limi boshqarmasi boshlig'ining birinchi o'rinbosari
Xudayberganov N. A. – Xorazm Ma'mun akademiyasi Tabiiy fanlar bo'limining katta ilmiy xodimi, biologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Vaxobov Anvar Abdusattor o'g'li – Pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori, dotsent

Muassis: “Tadbirkor va ishbilarmon” MChJ

Hamkorlarimiz: O'zbekiston Respublikasi Maktabgacha va maktab ta'limi vazirligi, O'zbekiston milliy pedagogika universiteti

EDITOR-IN-CHIEF:

Karimova E'zoza Gapirzhanovna – Minister of Perschool and School Education of the Republic of Uzbekistan

DEPUTY EDITOR-IN-CHIEF:

Ibragimova Gulsanam Ne'matovna – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

EDITORIAL BOARD MEMBERS:

Ibragimov X.I. – Doctor of Pedagogical Sciences, Academician

Shoumarov G. B. – Doctor of Psychological Sciences, Academician

Qirg'izboyev A. K. – Doctor of Historical Sciences, Professor

Jamoldinova O.R. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Sharipov Sh.S. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Shermuhhammadov B.Sh. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Ma'murov B.B. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Madraximova F.R. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Kalonov M.B. – Doctor of Economic Sciences, Professor

Nabiyev D.X. – Doctor of Economic Sciences, Professor

Koldoshev K. M. – Doctor of Economic Sciences, Professor

Ikramxanova F.I. – Doctor of Philological Sciences, Professor

Ismagilova F.S. – Doctor of Psychological Sciences, Professor (Russia)

Stoyuxina N.Yu. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor (Russia)

Magauova A.S. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor (Kazakhstan)

Rejep O'zyurek – Doctor of Psychological Sciences, Professor (Turkey)

Wookyu Cha – President of the National University of Education, Korea (South Korea)

Polonnikov A.A. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor (Belarus)

Mizayeva F. O. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Baybayeva M.X. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Muxsiyeva A.T. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Aliyev B. – Doctor of philosophy, professor

Abdullayeva N. Sh. – Doctor of Pedagogical Sciences (DSc), Professor

Doniyorov S. M. – Editor-in-Chief of the DM Editorial Office of the newspapers “Yangi O'zbekiston” and “Pravda Vostoka”, Honored Journalist of the Republic of Uzbekistan, Doctor of Philosophy (PhD) in Philology, Associate Professor

Gafurov D. O. – Doctor of Philosophy (PhD)

Shomurodov R.T. – Candidate of Economic Sciences (PhD), Associate Professor

Mirzayeva F. O. – Doctor of Pedagogical Sciences (DSc), Associate Professor

Jalilova S.X. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor

Bafayev M.M. – Doctor of Philosophy in Psychological Sciences (PhD), Associate Professor

Usmonova D.I. – Associate Professor, Samarkand Institute of Economics and Service

Saifnazarov I. – Doctor of philosophy, professor

Nematov Sh.E. – Candidate of Pedagogical Sciences (PhD)

Tillashayxova X.A. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor

Yuldasheva F.I. – Doctor of Philosophy in Pedagogical Sciences (PhD), Associate Professor

Yuldasheva D.B. – Doctor of Philosophy (PhD) in Philological Sciences, Associate Professor

Tangriyev A.T. – is a professor of Tashkent State University of Economics

Ashurov R. R. – Doctor of Philosophy (PhD) in Psychology, Associate Professor

Panjiyev M. A. – First Deputy Head of the Department of Preschool and School Education of the Kashkadarya Region

Khudaiberganov N. A. – Senior Researcher of the Department of Natural Sciences of the Khorezm Mamun

Academy, Doctor of Philosophy (PhD) in Biological Sciences

Vakhobov Anvar Abdusattor oglu – Doctor of Philosophy in Pedagogical Sciences, Associate Professor

“Maktabgacha va maktab ta'limi” jurnali O'zbekiston Respublikasi Oliy attestatsiya komissiyasining quyidagi qarorlariga asosan pedagogika va psixologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD) hamda fan doktori (DSc) ilmiy darajasiga talabgorlarning dissertatsiyalaridagi asosiy ilmiy natijalarni chop etish uchun milliy ilmiy nashrlar ro'yxatiga kiritilgan:

Pedagogika fanlari bo'yicha: OAK Kengashi tavsiyasi (26.08.2024-y., №11-05-4381/01) asosida:

- Ekspert kengashi (29.10.2024-y., №10)
- Rayosat qarori (31.10.2024-y., №363/5)

Psixologiya fanlari bo'yicha: Toshkent davlat pedagogika universiteti murojaatiga asosan OAK tavsiyasi (24.04.2025-y., №11-05-2566/01):

- Ekspert kengashi (25.05.2025-y., №10)
- Rayosat qarori (08.05.2025-y., №370/5)

“Maktabgacha va maktab ta'limi”
jurnali

26.09.2023-yildan

O'zbekiston Respublikasi Prezidenti
Administratsiyasi huzuridagi Axborot
va ommaviy kommunikatsiyalar
agentligi tomonidan **№C-5669363**
reyestr raqami tartibi bo'yicha
ro'yxatdan o'tkazilgan.

Litsenziya raqami: **№136361**

MUNDARIJA

Yangi O'zbekistonning mintaqaviy va global geosiyosiy pozitsiyasi: milliy o'zlik va media reprezentatsiya tahlili	16
Salim Doniyorov	
Axborot kommunikatsiya texnologiyalari vositasida o'quvchilarning adabiy tahlil kompetensiyasini shakllantirish	21
Djo'rayev Yorqin Xolnizozovich, Xoldarova Gulchehra Tajibayevna	
Adabiy tahlil kompetensiyasini shakllantirishda elektron darsliklar va multimedia vositalaridan foydalanish.....	26
Djo'rayev Yorqin Xolnizozovich	
Ta'limdagi hurfikrlikni rivojlantirishning pedagogik asoslari.....	29
Yunusov Dilshod Raxmatovich	
Boshlang'ich ta'limda kompetensiyaviy yondashuv asosida o'quvchilarda tanqidiy fikrlash ko'nikmalarini shakllantirish metodikasi.....	32
Aliqulova Habiba Bahranovna	
Ayollar boksida jismoniy tayyorgarlikning yosh qizlar salomatligiga ta'siri	36
Majidov Ruslan Rustam o'g'li, Komilova Ismigul O'ktamjon qizi	
Talaba-yoshlarda internet risklarning oldini olishning pedagogik modeli	41
Muradova Maftuna Komilovna, Mamadaliyeva Umida Isroiljonovna	
Диагностика креативности студентов педагогических вузов в процессе изучения специальных дисциплин.....	44
Уразова Марина Батыровна, Соибова Толифа Дилмуродовна	
STEAM yondashuvi asosida boshlang'ich sinf o'quvchilarida kommunikativ kompetentlikni shakllantirishning metodik xususiyatlari.....	49
Tashibekova Munajat Xoshimovna	
Mariya Montessori ta'limida bolalarning mustaqilligini va ijodiy faoliyatini rivojlantirishning pedagogik-didaktik shart-sharoitlari.....	53
Asqarova Ma'mura Sadriddinovna	
O'spirinlik yoshida namoyon bo'ladigan agressiv xulqning psixologik xususiyati	59
Atajanova Xurjon Pirnazar qizi	
O'zbekiston jurnalistikasining rivojlanishida jadidlarning o'rni: jurnalistikada yangi trend	64
Murtozayeva Nigora Murtoza qizi	
Virtual ta'lim texnologiyasining ta'lim jarayonini takomillashtirishdagi ahamiyati.....	67
Muxsiyeva Aziza Shamsitdinovna	
Kelajakdagi o'qituvchilarning pedagogik kreativligini ta'limiy o'yinlar orqali rivojlantirish yo'llari	69
N. A. Musayeva	
Talabalarda lisoniy tafakkurni shakllantirishga psixolingvistik yondashuvning didaktik tamoyillari	76
Odiljonova Kamola Abduvosit qizi	
Strategies for Overcoming Difficulties in Using Authentic Materials in English Language Teaching	81
Qosimov Jaloliddin Abduvali o'g'li	
Oliy ta'lim muassasalarida mustaqil ta'limni tashkil etishning pedagogik imkoniyatlari	84
Qurbonova Buzaynab Nurmuxammadiyevna	
Inspektor-psixologlarda ijtimoiy-psixologik kompetentlikning kasbiy faoliyatdagi ahamiyati	87
Raxmanova Dilnoza Farmanovna	
Qo'ng'iro't tumani toponimlarining leksik-semantik va genetik xususiyatlari	90
Shamshaddinova Saodat Saparbayevna	
Variativ yondashuv asosida 5–9-sinf o'quvchilarida valeologik madaniyatni rivojlantirishning didaktik modeli va metodik ta'minoti	93
Shamuratov Asqar Abdullayevich	

The Structural Composition and Developmental Stages of Critical Thinking Skills.....	98
<i>Shuxratjon Ismoiljonov Boymirza o'g'li</i>	
Yosh rahbar kadrlarni lavozimlarga tayinlashning psixologik xususiyatlari.....	106
<i>Sobitov Otabek</i>	
O'zbekistonda erta turmush qurish masalasi va uning psixologik tahlillari.....	111
<i>Sodiqova Gulbarno Odiljon qizi</i>	
Adaptiv sportning inklyuziv ta'lim tizimida alohida ta'limga ehtiyoji bo'lgan o'quvchilarning jismoniy va funksional rivojlanishidagi ahamiyati.....	114
<i>Xasanova Sarvinoz To'liqinjon qizi</i>	
Yosh futbolchilarda texnik mahoratni rivojlantirishda differentsiallashgan mashg'ulotlar modelini qo'llash samaradorligi	118
<i>Zayniddinov Tojiddin Baxriddinovich</i>	
Фразеологизмы как носители культуры: проблемы перевода и методы обучения	123
<i>Хамидова Гулноза Турсунбой кизи</i>	
Talabalarni kreativ yondashuv asosida tarbiyaviy–innovatsion faoliyatga tayyorlash jarayonlari.....	127
<i>Adizova G. M.</i>	
Iqtidorli bolalarni psixologik-pedagogik qo'llab-quvvatlash	131
<i>Ismoilova Adolat Anvarovna</i>	
STEAM – ta'lim texnologiyasi asosida o'quvchilarning fazoviy tasavvurlarini rivojlantirish metodikasi	134
<i>So'fiboyeva Gulchehra Mamurjonovna</i>	
Maktabgacha yoshdagi bolalarda ijtimoiy ko'nikmalar va kompetentlikni shakllantirishning pedagogik asoslari.....	138
<i>Fayzullayeva Xovoxon Xayrullo qizi</i>	
Inklyuziv ta'limga muhtoj bolalar bilan ishlashda tarbiyachining roli.....	142
<i>Mansurova Lobar Luqmon qizi, Boqiyeva E'zoza Mashrab qizi</i>	
Rivojlanishida nuqsoni bor bolalarni ta'lim-tarbiyalashning ilmiy-pedagogik asoslari.....	146
<i>Tojiboyeva Osiyoxon Alisher qizi</i>	
Xalqaro ta'lim tashkilotlari faoliyatining nazariy asoslari.....	150
<i>Abdusamadova Aziza Kamoliddin qizi</i>	
Bo'lajak o'qituvchilarni ijtimoiy texnologiyalar asosida ijtimoiy-pedagogik faoliyatga tayyorlash tizimi sifatida.....	153
<i>Shanazarov Otabek</i>	
Maktabgacha ta'limda STEAM yondashuvini loyiha asosida joriy etishning pedagogik strategiyalari	158
<i>Radjapova Zuxra Tirkashevna, Abdullayeva Sarviniso</i>	
Matematika ta'limida modellashtirishning psixologik va metodik asoslari: disum loyihasi tahlili.....	161
<i>Xaydarov Xurshid Ismatovich</i>	
Darsdan tashqari mashg'ulotlarda gandbolchilarning tezkorligini rivojlantirishning o'ziga xos xususiyatlari.....	166
<i>Ismatullayeva Zuhra Rustam qizi</i>	
Osiyo xalq o'yinlari asosida jismoniy tarbiya jarayonini samarali tashkil etishning pedagogik shartlari	170
<i>Abdullayev Yashnarjon Mahkamovich</i>	
Bo'lajak o'qituvchilarning innovatsion kompetentligini shakllantirishda klasterli ta'lim muhitining imkoniyatlari.....	173
<i>Abduraxmanov M. B.</i>	
Bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarida tanqidiy fikrlash.....	178
<i>Chinaliyeva Ayjamal Baxitjanovna</i>	
Talabalarda raqamli ta'lim madaniyatini rivojlantirish.....	181
<i>Eshqurbonova Nafisa Bahodir qizi</i>	
Blended Educational Technologies in Higher Education: A Systematic Analysis of Foreign Research.....	183
<i>Fozilova Maxina Adashevna</i>	
Voyaga yetmaganlarda deviant xulq shakllanishida ijtimoiy-psixologik omillarning roli.....	188
<i>Galdiyeva Mehribon Durdiyevna, Saydazimov Alisher Nurali o'g'li</i>	

MUNDARIJA СОДЕРЖАНИЕ CONTENTS	Boshlang'ich tayyorlov guruhida ulotqirish texnikasi elementlarini o'rgatish samaradorligi..... 191 Hayitmurodova Nasiba Abdusalimovna	191
	Bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarida tarbiya fanini o'qitishning metodik tayyorgarligini takomillashtirish zaruriyati..... 197 Inoyatova Zulfiya Xamdammovna	197
	Talabalarni ilmiy-tadqiqot faoliyatiga jalb etishning metodologik asoslari..... 199 Karimova Madinabonu Dilshodbek qizi	199
	Kompetentligini baholash mezonlari va indikatorlarini ishlab chiqish ..... 203 Kayumov Oybek Achilovich	203
	Kasbiy refleksiya asosida bo'lajak o'qituvchilarning pedagogik mahoratini rivojlantirish..... 209 Miraxmedova Mubina Mirxalil qizi	209
	Boshlang'ich sinf o'quvchilarida nutq ko'nikmalarini rivojlantirish..... 211 Nisanbayeva Akmaral Kaldibayevna	211
	Maxsus ta'lim dasturlari orqali iqtidorli talabalarining ijodiy salohiyatini rivojlantirish ..... 214 Rayimova Shahlo Sobirjon qizi	214
	STEAM ta'limida ijtimoiy intellektni rivojlantirish metodlari ..... 217 Toshev Elbek Choriyevich	217
	Innovatsion texnologiyalar va ularning tasviriy san'at o'qituvchilarini tayyorlash tizimidagi roli..... 223 Usmanov Botir Allaberdiyevich	223
	Bo'lajak tarbiyachilarning ijtimoiy kompetensiyasini rivojlantirishda volontyorlik faoliyatining ahamiyati..... 227 Xalilova Dilnoza Furkatovna	227
	Boshlang'ich sinflarda robototexnikaning ahamiyati va o'rni ..... 230 Xodiyeva Dilrabo Pirimovna	230
	Working With Visual AIDS in Teaching English in Primary Education ..... 233 Yunusova Nodira Akhmadjanovna	233
	Teatr texnologiyalarini maktabgacha ta'limga integratsiya qilishning pedagogik shartlari ..... 237 Abdullayeva Aziza Abdurazzoq qizi, Salimova Dilmira Farxodovna	237
	The Psychological Impact of Social Media on Youth ..... 242 Dilfuza Qarshiboyeva	242
	Maktab direktori nutq etiketi – ta'lim menejmentida jamoatchilik bilan samarali muloqot asosi ..... 246 Islamova Dilfuza Dilshodovna	246
	Dizartriyali bolalar monologik nutqini innovatsion texnologiyalar orqali rivojlantirish..... 250 Pardayeva Muxlisa	250
	Maktabgacha yoshdagi bolalar rivojlanishida bilish jarayonlarning ahamiyati..... 257 Xaydarova Umidaxon Baxromjon qizi	257
	Enhancing the Professional Competence of English Language Teachers ..... 259 Karimova Dilshoda Sodiqjon qizi	259
	Maktabgacha yoshdagi bolalarda montessori metodi bo'yicha sezgir davrlar ..... 264 Tojiakhmedova Maftuna Umarjon qizi	264
	"Personal learning assistant" vositalari asosida bo'lajak pedagoglarni tayyorlash tizimidagi zamonaviy tendensiyalar tahlili..... 268 Muradova Maftuna Komilovna, Turobova Ro'zoy Bekmurotovna, Xayrullayev Mo'minbek Anvar o'g'li	268
	Boshlang'ich sinf o'qish savodxonligi darslarida adabiy-nutqiy kompetensiyalarni shakllantirish metodikasi..... 272 Ravshanova Dildora Sagdullayevna	272
	Raqamli ta'lim sharoitida elektron axborot-ta'lim muhitining mohiyati va tarkibiy tuzilmasi ..... 279 Temurov Sobirjon Yo'ldoshevich	279
	Zamonaviy ta'lim menejmentida innovatsion yondashuvlarning ahamiyati (boshlang'ich ta'lim misolida) .. 283 Pardaboyev Doston	283
	Maktabgacha ta'lim tashkiloti va oilaning hamkorligida qadriyatlar tarbiyasining amaliy asoslari ..... 286 Xaydarova Mavluda Mo'yidinjon qizi	286

Zamonaviy pedagogik va axborot-kommunikatsiya texnologiyalari integratsiyasi asosida kommunikativ kompetensiyani rivojlantirish bosqichlari va samarali shakllari.....	292
<i>G'oziyeva Mohlaroyim Qodirxon qizi</i>	
Alohida ta'lim ehtiyojiga ega bo'lgan bolalarning (aqliy nuqson) ovqatlanish tartibi	295
<i>Sh. M. Ro'ziyeva</i>	
Boshlang'ich sinflarda ona tili darslarida imlo savodxonligini oshirishda geymifikatsiya o'yini orqali samarali tashkil etish	299
<i>Mergenbaeva Asiya Erkebaevna</i>	
Musiq a o'qituvchisining pedagogik muloqatining ta'lim jarayonidagi ahamiyati	304
<i>S. M. Raxmonberdiyeva</i>	
Ijtimoiy-maishiy hayotga yo'naltirish darslarida zaif eshituvchi o'quvchilarning nutqini rivojlantirish	307
<i>Abdulxamidova Gulnoza</i>	
Ispaniya davlati ijtimoiy hayoti, madaniyati va o'ziga xos ta'lim tizimi	311
<i>Umarova Malika Xisabidinovna, Sabirova Nodira Ibrohimovna</i>	
Ertaklardagi so'zlardan foydalangan holda nutqi rivojlanmagan bolalarda muloqot qobiliyatlarini rivojlantirish metodologiyasi	316
<i>G'opporova Mahliyoxonim</i>	
Tarbiya fanida hadislar va milliy qadriyatlarni integratsiya qilishning pedagogik imkoniyatlari	319
<i>Axmedov Boburjon Vasikovich</i>	
Chaqiriqqacha harbiy ta'lim tizimida o'quv-biluv kompetensiyalarini rivojlantirishning innovatsion yondashuvlari	324
<i>Mirzayev Shavkat Turdibayevich</i>	
Mustaqil ta'lim olish faoliyati tushunchasining pedagogik mohiyati va tarkibiy tuzilmasi (fizika fani bo'yicha).....	328
<i>Esanmurodov Otamurod Boboqand o'g'li</i>	
Oliy ta'limda immersiv yondashuvning mohiyati.....	333
<i>Muradova Maftuna Komilovna, Jontemirova Nozima Abdijabbor qizi</i>	
Yengil atletika mashg'ulotlari tizimida sportchilarning psixologik tayyorgarligini shakllantirish va rivojlantirishning ilmiy-pedagogik asoslari.....	337
<i>Yigitaliyev A. F.</i>	
Jismoniy tarbiya nazariyasi va metodikasida o'quvchilarning harakat faolligini rivojlantirishning zamonaviy pedagogik mexanizmlari.....	343
<i>D. R. Abdusalomov</i>	
Futbolchilarni tayyorlash jarayonida innovatsion pedagogik texnologiyalarni qo'llashning samaradorligi...	348
<i>Mirbabayev Muzaffar Ismatillayevich</i>	
Empirik tushunchalar va ularning hospital pedagogikadagi pedagogik-psixologik roli	353
<i>Sapayeva Mavluda Shanazarovna</i>	
Ayollarga nisbatan zo'ravonlikka qarshi kurash va huquqiy himoya.....	357
<i>Ibragimova Feruza Bahodirxonovna</i>	
Integrativ yondashuv asosida kongruentlik kompetensiyasini shakllantirishga ta'sir etuvchi omillar.....	362
<i>Kamalova Dilobar Tairovna</i>	
Og'ir atletikachilarning ko'p yillik tayyorgarlik jarayonini tashkil etish	366
<i>Raximov Farxod Maxmudovich</i>	
Haqiqiy materiallardan foydalangan holda o'qishni o'rgatish	370
<i>Axmedov Husen Uzairovich</i>	
Maktabgacha ta'limda innovatsion va fiziologik yondashuvlarning o'ziga xos xususiyatlari.....	376
<i>Ruziyeva Gulsara Temirqulovna</i>	
Oliy ta'lim muassasalarida talaba-yoshlarning jismoniy tarbiyasi.....	380
<i>Nazarov Zokir Abdurahmonovich</i>	
Tafakkur va mantiqiy fikrlash bo'lajak pedagog shaxsining nutq madaniyati omili sifatida	383
<i>A. Sh. Jumayev</i>	
Bo'lajak musiqa o'qituvchilarida turizm vositasida tolerantlikni rivojlantirish pedagogik muammo sifatida.....	386
<i>Abdumannatova Aziza Abdumajit qizi</i>	

Zamonaviy didaktik vositalar asosida talabalarning kasbiy tayyorgarligini takomillashtirishning ilmiy-nazariy asoslari.....	390
<i>Asobayeva Noila Samatovna</i>	
Axborot texnologiyalarini kasbiy faoliyatda qo'llash" fanidan amaliy va laboratoriya mashg'ulotlarini samarali tashkil etish	395
<i>Axmedova Zebixon Siddikovna</i>	
Talaba shaxsini ma'naviy-axloqiy tarbiyalashga qo'yilgan pedagogik talablar	399
<i>Boliyev Uchqun Ismatovich</i>	
Translation of Phraseological Units in Mass Media Texts.....	402
<i>Eshmurodova Ziyodaxon Urinbayevna</i>	
Phraseologisms in Modern Russian: A Corpus-Based Analysis of Structural, Semantic, and Functional Dynamics	405
<i>Farkhod Kholmatov</i>	
Yosh sportchilarda sprinterlik qobiliyatlarini rivojlantirishda o'yin uslubidagi mashqlarning o'rni.....	413
<i>G'oibov Yusufali Buxoraliyevich</i>	
Imitatsion mashqlarni nutqni avtomatizatsiyalash jarayonida qo'llash metodikasi	417
<i>G'aniyeva Muhabbat Lutfullayevna</i>	
1879-1894-yillarda yevropa va aqshdagi asos soluvchi laboratoriyalar evolyutsiyasi orqali eksperimental psixologiya genezisining qiyosiy-tarixiy tahlili.....	420
<i>Haydarov Farhod Ilnazarovich</i>	
Maktab direktori nutq etiketi – ta'lim menejmentida jamoatchilik bilan samarali muloqot asosi	423
<i>Islamova Dilfuza Dilshodovna</i>	
Bolalarda gigiyeniya qoidalarini o'rgatishning pedagogik ahamiyati	427
<i>Kalkonova Lutfiya Yusufovna, Safarova Qizlarxon</i>	
Kasbiy refleksiya va portfolio metodining ta'lim jarayonidagi ahamiyati	430
<i>Ismoilova Adolat Anvarovna, Kamoliddinova Mahliyoxon Zohidjon qizi</i>	
Практическая работа по развитию логического мышления учащихся начальных классов через дидактические игры	433
<i>Отажонов Ж. М., Мамарасулова М. А.</i>	
Umumta'lim maktablarida "tarbiya" fanini o'qitish jarayonida mavjud muammolar, ularning sabablari va takomillashtirish yo'llari.....	436
<i>Mamirova Shaxnoza Xudoyqulovna</i>	
Word Formation and Vocabulary Enrichment in Modern English and Uzbek Languages	440
<i>Muminova Feruza Muratdjanovna</i>	
Nodavlat ta'lim tashkilotlarining maktabgacha ta'lim tizimidagi o'rni va rivojlanish tendensiyalari	443
<i>Muminova Nargiza Sabitdjanovna</i>	
Shaxs taraqqiyotining turli bosqichlarida refleksiyaning rivojlanishi	447
<i>N. I. Xalilova</i>	
Bo'lajak o'qituvchilarda inklyuziv kompetensiyalarni rivojlantirishning pedagogik asoslari	450
<i>Omanqulova Shohida Nematillo qizi</i>	
Bo'lajak pedagoglarda gender madaniyatni shakllantirishda milliy qadriyatlar va zamonaviy yondashuvning uyg'unligi	455
<i>O'tkirova Zuhaxon Ahmedjanovna</i>	
Developing Listening and Speaking Skills in Middle School	458
<i>Rakhmonova Dilrabokhon Salokhiddin kizi</i>	
Bolalarda gigiyena qoidalarini o'rgatishning pedagogik ahamiyati	461
<i>Kalkonova Lutfiya Yusufovna, Safarova Qizlarxon</i>	
Avlodlar nazariyalari haqidagi mulohazalarning nazariy tahlili: baby boomerlar, X, Y, Z avlodlari.....	464
<i>Umarova Sitora Muxlisovna, Sharifova Mahtob Murodjonovna</i>	
Bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarida kasbiy kompetentlikni rivojlantirishning nazariy asoslari	467
<i>Abrorxonova Kamolaxon Abrorxon qizi, Sofoyeva Oysha Davlatyorovna</i>	
Boshlang'ich sinflarda arifmetik amallarni o'rgatishning samarali metodlari.....	470
<i>Solijonova Mavluda Zokir qizi</i>	

Ma'naviy-ma'rifiy ishlar samaradorligini takomillashtirishning nazariy-metodologik asoslari.....	472
<i>Toxirov Botirjon G'ofurjon o'g'li</i>	
Chaqiriqqacha harbiy ta'limda talabalarning harbiy ko'nikmalarini shakllantirishda psixologik omillarning o'рни.....	477
<i>Tursunov Shaxzod Ramazonovich</i>	
Bolalarning jismoniy faolligini oshirish va jismoniy rivojlantirish bo'yicha noan'anaviy jismoniy mashqlarning ahamiyati	480
<i>Xalmatova Nasiba Bozorboyevna</i>	
Bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarida ekologik tafakkurni rivojlantirish muammolari	485
<i>Yaxshiboyeva Nargiza Rustamqulovna</i>	
Boshlang'ich sinf o'quvchilarining o'quv-bilish faolligini rivojlantirishda bolalar adabiyotidan foydalanish ..	488
<i>Yuldoshova Mehriniso Ochildiyevna</i>	
Hosila va uning tatbiqlarini o'rgatishda zamonaviy yondashuvlar	491
<i>Absamatov Zuxriddin Axmad o'g'li</i>	
Развитие речи у детей как ключевой фактор формирования личности.....	496
<i>Дустова Дилдора Собиржановна</i>	
Boshlang'ich sinflarda geometrik tasavvurlarni shakllantirish metodikasi	498
<i>Imamova Nasiba Xurramovna</i>	
Дидактические основы подготовки будущих педагогов к лекционной деятельности.....	501
<i>Нодира Азаматова</i>	

BO'LAJAK BOSHLANG'ICH SINFLAR O'QITUVCHILARIDA EKOLOGIK TAFAKKURNI RIVOJLANTIRISH MUAMMOLARI

Yaxshiboyeva Nargiza Rustamqulovna

Iqtisodiyot va pedagogika universiteti nodavlat ta'lim muassasasi
Samarqand kampusi assistenti

Annotatsiya: Ushbu maqolada bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarining ekologik tafakkurini kuzatishning pedagogik-psixologik tahlili yoritilgan. Tabiatni asrash va ekologik madaniyatni yosh avlodga yetkazishda o'qituvchi shaxsining o'rni, hozirgi kunda oliy ta'lim tizimidagi mavjud muammolar va ularni bartaraf etish metodikasi ochib berilgan. Tadqiqotda ekologik tafakkurni rivojlantirishning kognitiv, affektiv va konativ darajalari tahlil qilingan.

Kalit so'zlar: ekologik tafakkur, ekologik kompetensiya, ekologik ta'lim, ekosentrizm, pedagogik mahorat, muhit, tabiat bilan uyg'unlik, ekologik madaniyat, pedagogik amaliyot.

Abstract: This article presents a pedagogical and psychological analysis of the observation of ecological thinking in future primary school teachers. The role of the teacher in preserving nature and imparting ecological culture to the younger generation, as well as current problems in the higher education system and methods for overcoming them, are discussed. The study analyzes the cognitive, affective, and conative levels of ecological thinking development.

Key words: ecological thinking, ecological competence, ecological education, ecocentrism, pedagogical skills, environment, harmony with nature, ecological culture, pedagogical practice.

Аннотация: В статье представлен психолого-педагогический анализ наблюдения экологического мышления будущих учителей начальных классов. Освещена роль личности учителя в сохранении природы и передаче экологической культуры молодому поколению, а также существующие проблемы в системе высшего образования и методы их решения. В исследовании проанализированы когнитивный, аффективный и конативный уровни развития экологического мышления.

Ключевые слова: экологическое мышление, экологическая компетентность, экологическое образование, экосентризм, педагогическое мастерство, окружающая среда, гармония с природой, экологическая культура, педагогическая практика.

KIRISH

XXI asrga kelib jamiyat va tabiat o'rtasidagi munosabatlar o'zining kritik nuqtasiga yetdi. Global iqlim o'zgarishi, suv resurslarining kamayishi va biologik xilma-xillikning yo'qolishi kabi muammolar nafaqat texnologik, balki ma'naviy-ma'rifiy yondashuvlarni ham talab etadi. Boshlang'ich sinf davri – bolaning dunyoqarashi, jamiyat va tabiatga bo'lgan munosabati shakllanadigan muhim bosqichdir ^[1]. Bu jarayonda asosiy figura – boshlang'ich sinf o'qituvchisidir. Shu bois bo'lajak o'qituvchilarni tayyorlash jarayonida ekologik tafakkurni rivojlantirishda bir qator muammolar ko'zga tashlanadi. Mazkur muammolarni ilmiy tahlil qilish va ularning yechimlarini taklif etish bugungi pedagogika fanining dolzarb vazifalaridan biridir. Insoniyat taraqqiyotining hozirgi bosqichi shiddatli texnogen jarayonlar va ekologik muvozanatning buzilishi bilan xarakterlanadi ^[2].

Global miqyosda kuzatilayotgan iqlim isishi, ozon qatlaminin yemirilishi, suv taqchilligi hamda Orol dengizi fojiasi kabi holatlar tabiatga bo'lgan munosabatni tubdan o'zgartirish zarurligini ko'rsatmoqda. Tabiatga nisbatan ongli munosabatni shakllantirmasdan turib, kelajak avlodlar uchun barqaror muhitni saqlab qolish imkonsiz. Shu sababli muammoning yechimi nafaqat texnik yoki iqtisodiy choralar bilan, balki inson ongi va ekologik tafakkurini rivojlantirish bilan chambarchas bog'liqdir. O'zbekiston Respublikasida ekologik madaniyatni shakllantirish, tabiiy resurslardan oqilona foydalanish va aholining ekologik ongini yuksaltirish davlat siyosatining ustuvor yo'nalishlaridan biriga aylandi.

O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 30.10.2019-yildagi PF-5863-son¹ "2030-yilgacha bo'lgan davrda O'zbekiston Respublikasida atrof-muhitni muhofaza qilish tizimini takomillashtirish to'g'risida"gi Farmoni hamda "Eko-maktablar" tizimining joriy etilishi ta'lim tizimi oldiga muhim vazifalarni qo'yimoqda^[3].

MAVZUGA OID ADABIYOTLAR SHARHI

Ekologik ta'lim va ekologik tafakkurni shakllantirish uzluksiz tarbiya jarayoni bo'lib, uning poydevori aynan boshlang'ich ta'lim bosqichida yaratiladi. Psixologik tadqiqotlar shuni ko'rsatadiki, 6-11 yosh oralig'ida bolalarda atrof-muhitga nisbatan hissiy-estetik munosabat hamda axloqiy me'yorlar faol shakllanadi. Aynan shu davrda tabiatga mehr, uni asrash va har bir tirik mavjudotga nisbatan hurmat tuyg'usi singdirilsa, bu sifatlar insonda umrbod saqlanib qoladi. Shu bois mazkur jarayonning muvaffaqiyati bevosita boshlang'ich sinf o'qituvchisining kasbiy mahorati, dunyoqarashi va ekologik kompetensiyasiga bog'liq [4]. Agar bo'lajak o'qituvchi ekologik muammolarni chuqur anglamasa yoki faqat nazariy bilimlar bilan cheklanib qolsa, bu holat o'quvchilarda ham ekologik loqaydlikning shakllanishiga olib keladi.

Kundalik ta'lim tizimida bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarini tayyorlash jarayonida quyidagi pedagogik ziddiyatlar kuzatilmoqda: Jamiyatning yuqori ekologik madaniyatga ega o'qituvchiga bo'lgan ehtiyoji bilan oliy ta'limdagi ekologik ta'lim mazmuni o'rtasidagi nomutanosiblik; Talabalarda ekologik nazariy bilimlarning mavjudligi bilan ularni amaliy faoliyatda qo'llash ko'nikmasining pastligi; An'anaviy ta'lim metodlarining ustunligi va ekologik tafakkurni rivojlantiruvchi innovatsion, interaktiv metodlarning yetishmasligi [5]. Bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarida ekologik tafakkurni rivojlantirishning pedagogik-psixologik omillari mavjud muammolarni aniqlash, ularni tahlil qilish hamda samarali metodik tavsiyalar ishlab chiqishni talab etadi. Ushbu maqolada ekologik tafakkur nafaqat bilimlar tizimi, balki shaxsning kasbiy va ma'naviy qiyofasining ajralmas qismi sifatida ilmiy asoslab beriladi.

TAHLIL VA NATIJALAR

Tajriba bosqichida tajriba guruhidagi talabalarga ekologik tafakkurni rivojlantirishga qaratilgan maxsus pedagogik shart-sharoitlar yaratildi. Jumladan, interfaol metodlar asosida tashkil etilgan mashg'ulotlar, ekologik loyihalar, muammoli vaziyatlar tahlili, amaliy mashg'ulotlar va ekologik aksiyalar o'tkazildi. Shuningdek, fanlararo integratsiya asosida ekologik mazmundagi topshiriqlar tizimli ravishda ta'lim jarayoniga kiritildi.

Nazorat bosqichida har ikki guruhda qayta diagnostika o'tkazildi. Olingan natijalar tahlili shuni ko'rsatdiki, tajriba guruhida ekologik tafakkur darajasi sezilarli darajada oshgan. Xususan, talabalar ekologik bilimlarni chuqurroq o'zlashtirgan, ekologik muammolarga nisbatan ongli va mas'uliyatli munosabat shakllangan hamda amaliy faoliyatda faol ishtirok eta boshlagan. Nazorat guruhida esa sezilarli o'zgarishlar kuzatilmadi. Tadqiqot natijalari matematik-statistik usullar yordamida qayta ishlanib, tajriba guruhidagi ijobiy o'zgarishlar ilmiy jihatdan asoslandi. Bu esa ekologik tafakkurni rivojlantirishda maxsus tashkil etilgan pedagogik shart-sharoitlar va innovatsion metodlarning yuqori samaradorligini tasdiqlaydi.

Umuman olganda, olib borilgan tadqiqot bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarida ekologik tafakkurni rivojlantirish jarayoni maqsadli, tizimli va innovatsion yondashuv asosida tashkil etilganda yuqori natijalarga erishish mumkinligini ko'rsatdi.

Ekologik tafakkurni rivojlantirishning innovatsion yo'llari

Hozirgi zamonaviy ta'lim tizimida ekologik tafakkurni rivojlantirish an'anaviy yondashuvlar bilan cheklanib qolmay, innovatsion metod va texnologiyalar asosida tashkil etilishini talab etadi^[15]. Ayniqsa, bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarini tayyorlash jarayonida ekologik tafakkurni shakllantirishda yangicha pedagogik yondashuvlar muhim ahamiyat kasb etadi. Bu esa talabalarning nafaqat nazariy bilimlarini oshirish, balki ularning ekologik muammolarga nisbatan faol, mas'uliyatli va ijodiy yondashuvini rivojlantirishga xizmat qiladi. Ekologik tafakkurni rivojlantirishning muhim innovatsion yo'llaridan biri – interfaol ta'lim metodlaridan foydalanishdir. "Aqliy hujum", "Klaster", "Insert", "Debat" kabi metodlar talabalarning mustaqil fikrlashini rivojlantirib, ekologik muammolarni turli nuqtayi nazardan tahlil qilish imkonini beradi. Bunday yondashuv orqali talabalar faqat tayyor bilimlarni o'zlashtiribgina qolmay, balki muammoli vaziyatlarni hal etish ko'nikmalarini ham egalaydi. Loyiha asosida o'qitish (project-based learning) ham ekologik tafakkurni rivojlantirishda samarali innovatsion vositalardan biridir^[16]. Talabalar ekologik muammolarga bag'ishlangan loyihalar ustida ishlash orqali muammoni aniqlash, uni tahlil qilish, yechimlar ishlab chiqish va natijalarni taqdim etish jarayonida faol ishtirok etadi. Bu esa ularda tadqiqotchilik kompetensiyasini shakllantiradi va ekologik bilimlarni amaliyot bilan bog'lash imkonini yaratadi.

1 <https://lex.uz/docs/-4574008>

Raqamli texnologiyalar va multimedia vositalaridan foydalanish ham ekologik ta'lim samaradorligini oshiradi. Virtual laboratoriyalar, interaktiv platformalar, videodarslar va ekologik simulyatsiyalar orqali talabalar murakkab ekologik jarayonlarni vizual tarzda tushunish imkoniga ega bo'ladi. Bu esa ularning ekologik tafakkurini chuqurlashtiradi va o'quv jarayonini qiziqarli qiladi. Shuningdek, muammoli ta'lim texnologiyasi ekologik tafakkurni rivojlantirishda muhim o'rin tutadi. Talabalarga real hayotga yaqin ekologik muammolar taqdim etilib, ularni mustaqil hal etishga yo'naltirish orqali tanqidiy va mantiqiy fikrlash rivojlantiriladi. Bu jarayonda talabalar ekologik vaziyatlarni tahlil qiladi, sabab-oqibat bog'liqliklarini aniqlaydi va asosli xulosalar chiqaradi. Ekologik tafakkurni rivojlantirishda fanlararo integratsiya ham innovatsion yondashuv sifatida qaraladi. Ekologik bilimlarni biologiya, geografiya, pedagogika va axborot texnologiyalari bilan uyg'unlashtirish orqali talabalar ekologik muammolarni kompleks tarzda tushunish imkoniga ega bo'ladi. Bu esa ularning bilim doirasini kengaytiradi va yaxlit ekologik dunyoqarashni shakllantiradi. Bundan tashqari, ekologik aksiyalar, amaliy tadbirlar va ijtimoiy loyihalar tashkil etish ham muhim ahamiyatga ega. Daraxt ekish, chiqindilarni saralash, tabiatni muhofaza qilishga qaratilgan tadbirlarda ishtirok etish orqali talabalar ekologik faoliyatga jalb etiladi. Bu esa ularning ekologik mas'uliyatini oshiradi va amaliy ko'nikmalarini mustahkamlaydi.

XULOSA VA TAVSIYALAR

Mazkur tadqiqot natijalari shuni ko'rsatdiki, bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarida ekologik tafakkurni rivojlantirish bugungi ta'lim tizimining muhim va dolzarb yo'nalishlaridan biri hisoblanadi. Ekologik tafakkur shaxsning bilim, qadriyat, motivatsiya va amaliy faoliyatini o'zida mujassam etgan murakkab tizim bo'lib, uning rivojlanganlik darajasi pedagogning kasbiy kompetentligini belgilovchi asosiy omillardan biridir. Tadqiqot davomida aniqlangan muammolar – o'quv dasturlarining yetarli darajada ekologiyalashtirilmaganligi, amaliy mashg'ulotlarning kamligi, fanlararo integratsiyaning sustligi va motivatsion omillarning yetarli rivojlanmaganligi – ushbu jarayonni takomillashtirish zarurligini ko'rsatdi. Tajriba-sinov ishlari natijalari esa ekologik tafakkurni rivojlantirish maqsadida maxsus tashkil etilgan pedagogik shart-sharoitlar va innovatsion yondashuvlarning yuqori samaradorlikka ega ekanligini tasdiqladi. Xususan, interfaol metodlar, loyiha asosida o'qitish, muammoli ta'lim va raqamli texnologiyalar asosida tashkil etilgan ta'lim jarayoni talabalar ekologik bilimlarini chuqurlashtirish, ularning ekologik ongini shakllantirish va amaliy faoliyatga jalb etishda muhim rol o'ynadi.

Shu asosda quyidagi ilmiy-amaliy tavsiyalarni ilgari surish mumkin. Avvalo, oliy pedagogik ta'lim muassasalarida o'quv dasturlarini ekologik mazmun bilan boyitish, maxsus fan va modullarni joriy etish maqsadga muvofiqdir. Ikkinchidan, ta'lim jarayonida amaliy faoliyat ulushini oshirish, ekologik loyihalar, dala mashg'ulotlari va tadqiqot ishlarini tizimli tashkil etish zarur. Uchinchidan, fanlararo integratsiyani kuchaytirish orqali ekologik bilimlarni kompleks tarzda shakllantirish lozim. To'rtinchidan, talabalarda ekologik mas'uliyat va motivatsiyani oshirish uchun ularni ekologik aksiyalar va ijtimoiy loyihalarga keng jalb etish tavsiya etiladi. Bundan tashqari, pedagog kadrlarni tayyorlashda innovatsion ta'lim texnologiyalaridan keng foydalanish, raqamli vositalar asosida ekologik ta'limni rivojlantirish ham muhim ahamiyatga ega. Shu bilan birga, bo'lajak o'qituvchilarning ekologik kompetentligini baholash mezonlarini ishlab chiqish va amaliyotga joriy etish ham dolzarb vazifalardan biridir. Umuman olganda, bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarida ekologik tafakkurni rivojlantirishga qaratilgan tizimli, maqsadli va innovatsion yondashuvlar ta'lim sifatini oshirishga, ekologik madaniyatli va mas'uliyatli avlodni tarbiyalashga xizmat qiladi.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati:

1. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining Farmoni, 28.01.2022-yildagi PF-60-son "Yangi O'zbekiston strategiyasi". – Toshkent: O'zbekiston, 2021. <https://lex.uz/docs/-5841063>
2. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining Qonuni, 23.09.2020-yildagi O'RBQ-637-son "Ta'lim to'g'risida"gi Qonuni. – Toshkent, 2020. <https://lex.uz/docs/-5013007>
3. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 30.10.2019-yildagi PF-5863-son "2030-yilgacha bo'lgan davrda O'zbekiston Respublikasida atrof-muhitni muhofaza qilish tizimini takomillashtirish to'g'risida"gi Farmoni <https://lex.uz/docs/-4574008>
4. Karimov I.A. Yuksak ma'naviyat – yengilmas kuch. – Toshkent: Ma'naviyat, 2008.
5. To'raqulov X.T., Yo'ldoshev J.G'. Pedagogika nazariyasi va tarixi. – Toshkent: O'qituvchi, 2017.
6. Tolipov O., Usmonboyeva M. Pedagogik texnologiyalar va pedagogik mahorat. – Toshkent: Fan, 2012.
7. Safarova R., Abduqodirov A. Ekologik ta'lim va tarbiya asoslari. – Toshkent: Fan, 2015.
8. Kobiljonovna K.M. (2023). Project activities in Russian language classes. *International Journal of Social Science & Interdisciplinary Research*, 12(12), 70-74.
9. Komilova M.K., Erkin o'g'li M.U. (2025). Onlayn ta'limning afzalliklari va kamchiliklari. *Innovations in Technology and Science Education*, 3(31), 6-8.
10. Komilova M.Q. (2025). Raqamli marketingning zamonaviy biznesdagi o'rni. *Innovations in Technology and Science Education*, 3(31), 9-11.

-
- 13.00.00 Pedagogika fanlari
  - 13.00.01 Pedagogika nazariyasi. Pedagogik ta'limotlar tarixi
  - 13.00.02 Ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi (sohalar bo'yicha)
  - 13.00.03 Maxsus pedagogika
  - 13.00.04 Jismoniy tarbiya va sport mashg'ulotlari nazariyasi va metodikasi
  - 13.00.05 Kasb-hunar ta'limi nazariyasi va metodikasi
  - 13.00.06 Elektron ta'lim nazariyasi va metodikasi (ta'lim sohaları va bosqichlari bo'yicha)
  - 13.00.07 Ta'limda menejment
  - 13.00.08 Maktabgacha ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi
  - 13.00.09 Ijtimoiy pedagogika
  - 07.00.00 Tarix fanlari
  - 19.00.00 Psixologiya fanlari
  - 01.00.00 Fizika-matematika fanlari
  - 02.00.00 Kimyo fanlari
  - 03.00.00 Biologiya fanlari
  - 09.00.00 Falsafa fanlari
  - 10.00.00 Filologiya fanlari
  - 11.00.00 Geografiya fanlari

MAKTABGACHA VA MAKTAB TA'LIMI

Mas'ul muharrir: Ramzidin Ashurov

Ingliz tili muharriri: Murod Xoliyorov

Musahhih: Alibek Zokirov

Sahifalovchi va dizayner: Iskandar Islomov

2026. №4(1)

© Materiallar ko'chirib bosilganda "Maktabgacha va maktab ta'limi" jurnali manba sifatida ko'rsatilishi shart. Jurnalda bosilgan material va reklamalardagi dalillarning aniqligiga mualliflar ma'sul. Tahririyat fikri har vaqt ham mualliflar fikriga mos kelamasligi mumkin. Tahririyatga yuborilgan materiallar qaytarilmaydi.

"Maktabgacha va maktab ta'limi" jurnali 26.09.2023-yildan O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Adminstratsiyasi huzuridagi Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan №C-5669363 reyestr raqami tartibi bo'yicha ro'yxatdan o'tkazilgan.
Litsenziya raqami: № 136361.

Manzirimiz: Toshkent shahar, Yunusobod tumani
19-mavze, 17-uy.